

Таблиця 1

Абсолютний вплив факторів на зміну ВВП України у 2020 р., млрд. грн.

Показник	Індексний метод ланцюгових підстановок	Індексний метод ізольованого впливу факторів	
		Без пропорційного розподілу	Із пропорційним розподілом
1. Грошова маса	838,6	838,6	557,7
2. Швидкість обороту грошової маси	-623,4	-514,7	-342,3
Усього	215,2	323,9	215,4

Джерело: розроблено автором за даними [4; 5]

Звернемо увагу на вплив факторів із урахуванням пропорційної величини їхнього ізольованого впливу на ВВП. У 2020 р. порівняно з 2019 р. ВВП України за рахунок зростання грошової маси збільшився на 557,7 млрд. грн., а за рахунок уповільнення швидкості обороту грошей зменшився на 342,3 млрд. грн., в цілому ж він збільшився на 215,4 млрд. грн.

Таким чином, використання обох методів індексного аналізу розкладання абсолютного приросту ВВП за рахунок зміни відповідних факторів довело, що саме методу ізольованого впливу факторів із урахуванням їх пропорційного розподілу потрібно віддати перевагу, оскільки кожному фактору надаються однакові умови розрахунку, результати не залежать від економічної природи показників та порядку їх розташування у формулі результативного показника (1).

Література

1. Пшик Б. І. *Забезпечення стійкості грошового обігу в Україні в контексті реалізації інструментів грошово-кредитної політики*. Вісник Університету банківської справи. 2017. № 1. С. 15–20. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/223905.pdf> (дата звернення: 16.03.2021).
2. Чорний В. С. *Особливості використання індексного методу при дослідженні цін і тарифів*. Економічний аналіз : зб. наук. праць. 2017. Т. 2. С. 74–78.
3. Янковий О. Г. *Детерміновані моделі факторного економічного аналізу*. Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону : монографія. Одеса : Атлант, 2012. С. 125–142.
4. *Державна служба статистики України* : сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.03.2021).
5. *Національний Банк України* : сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic> (дата звернення: 18.03.2021).

УДК 336.531.2:338.1(477)

Самотосенкова Олена Вікторівна

к. е. н., доцент кафедри статистики,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ І РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

JEL classification: C190; E220; O400

Розвиток інвестиційної діяльності є одним із провідних чинників економічного зростання держави. Можливості розробки та впровадження новітніх і вдосконалених технологій, продукції залежать від стану інвестиційного клімату в країні, обсягу та структури інвестицій.

Інвестиційна діяльність в країні регламентується Законом України «Про інвестиційну діяльність» № 40-IV від 04.07.2002 р., останні зміни до якого було ухвалено 23.03.2017 р. Відповідно до цього Закону «Інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, завдяки чому створюється прибуток (дохід) чи досягається соціальний та екологічний ефект» [1].

Важливе значення має дослідження динаміки та структури загального обсягу капітальних інвестицій в країні, у тому числі, за джерелами фінансування, за видами активів, за видами економічної діяльності.

У 2020 році в Україні відбулося значне скорочення обсягу капітальних інвестицій: за рік освоєно 419,8 млрд. грн. капітальних інвестицій проти 624,0 млрд. грн. в 2019 році, що менше на 32,7% [3, с. 337; 4]. Це найнижчий показник обсягу капітальних інвестицій в економіку України, починаючи з 2017 року. Структура капітальних інвестицій в Україні за джерелами фінансування за період 2015–2020 рр. наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура капітальних інвестицій в Україні за джерелами фінансування

Джерела фінансування капітальних інвестицій	Структура капітальних інвестицій, %					
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Капітальні інвестиції, усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
у тому числі за рахунок:						
– коштів державного бюджету	2,5	2,6	3,4	3,9	4,9	8,7
– коштів місцевих бюджетів	5,2	7,5	9,3	8,7	9,1	10,4
– власних коштів підприємств та організацій	67,5	69,3	69,1	70,8	65,4	66,5
– кредитів банків та інших позик	7,6	7,5	6,6	7,8	10,8	6,7
– коштів іноземних інвесторів	3,0	2,7	1,4	0,3	0,7	0,4
– коштів населення на будівництво житла	11,7	8,3	7,3	6,0	5,2	4,9
– інших джерел фінансування	2,5	2,1	2,9	2,5	3,9	2,4

Джерело: [3, с. 338; 4]

Аналіз даних табл. 1 показує, що в структурі обсягу капітальних інвестицій за джерелами фінансування за період 2015–2020 рр. відбулися суттєві зміни. Варто відмітити, що у загальному обсязі капітальних інвестицій збільшилися частки фінансування за рахунок коштів державного бюджету та місцевих бюджетів. Якщо порівнювати 2020 рік з 2015 роком, то частка інвестицій за рахунок коштів державного бюджету зросла з 2,5% до 8,7%, тобто більше, ніж в 3 рази. Частка фінансування за рахунок коштів місцевих бюджетів також суттєво зросла: з 5,2% у 2015 році до 10,4% у 2020 році, тобто в 2 рази. Найбільша частка капітальних інвестицій фінансується за рахунок власних коштів підприємств та організацій, протягом всього періоду вона коливалася в межах 65–70%.

Водночас зменшилася частка капітальних інвестицій за рахунок кредитів банків та інших позик, тобто банківська сфера не створює умов для можливостей кредитування інвестиційних проєктів. Також зменшилася частка коштів населення на будівництво житла – з 11,7% у 2015 році до 4,9% у 2020 році, на що у свою чергу вплинули труднощі з тримання банківських кредитів.

Дійсно негативними змінами в структурі капітальних вкладень є значне скорочення інвестицій за рахунок коштів іноземних інвесторів: якщо в 2015 році кошти іноземних інвесторів складали 3,0% загального обсягу капітальних інвестицій, то в 2020 році всього 0,4%. Це ще раз підтверджує висновки про те, що більшість іноземних інвесторів не ризикують вкладати кошти в економіку України.

З метою встановлення пріоритетних для інвесторів видів економічної діяльності, проаналізовано структуру капітальних інвестицій за 2015 і 2020 роки (табл. 2).

Таблиця 2

Структура капітальних інвестицій в Україні за видами економічної діяльності

Види економічної діяльності	Структура капітальних інвестицій, %	
	2015 рік	2020 рік
Промисловість	32,1	36,5
Сільське, лісове та рибне господарство	11,4	8,7
Будівництво	15,9	9,0
Транспорт, складське господарство	6,8	6,3
Інформація та телекомунікації	8,4	5,0
Оптова та роздрібна торгівля	7,6	5,0

Продовження табл. 2

Операції з нерухомим майном	4,4	4,1
Професійна, наукова та технічна діяльність	1,5	2,6
Інші види економічної діяльності	11,9	22,8
Усього	100,0	100,0

Джерело: розроблено автором за даними [3, с. 337; 4]

За даними табл. 2 бачимо, що за 5 років структура капітальних інвестицій за видами економічної діяльності змінилася. Найбільш пріоритетними для інвесторів залишаються галузі промисловості, частка інвестицій в які у 2020 році збільшилася порівняно з 2015 роком на 4,4 відсоткових пункти і склала 36,5%, що безумовно є позитивним фактом. Водночас зменшилася частка інвестицій в такі важливі сфери діяльності, як сільське господарство, будівництво, транспорт, інформація та телекомунікації.

Завдання щодо залучення інвестицій для економічного розвитку країни є на сьогодні одними з актуальних та пріоритетних.

Література

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 40-IV від 04.07.2002 року зі змінами від 23.03.2017 р. URL: <http://www.yurfact.com.ua/zminy-do-zakonodavstva-2017/zminy-vid-23-03-2017-do-zakonu-ukrainy-pro-investytsiinu-diialnist> (дата звернення: 25.04.2021).
2. Самоєнкова О. В. *Інвестиційна діяльність в Україні : тенденції та перспективи*. Ефективна економіка. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/op=1&z=7052>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.46 (дата звернення: 25.04.2021).
3. *Статистичний щорічник України за 2019 рік* / Державна служба статистики України : сайт. Київ, 2020. 465 с. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 28.04.2021).
4. *Капітальні інвестиції в Україні* / Державна служба статистики України : сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019> (дата звернення: 30.04.2021).

УДК 336.27:332.012.322

Тарасевич Наталія Вадимівна

к. е. н., доцент кафедри банківської справи,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ФАКТОРНА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ ФІЗИЧНИХ ОСІБ БАНКАМИ УКРАЇНИ

JEL classification: E590

Надання кредитів фізичним особам є однією з основних операцій більшості банківських установ. Чиста кредитна заборгованість становить істотну частину активів банків, відповідно, процентні доходи – значну частку від доходів банку в цілому. Здійснюючи кредитування фізичних осіб, банки значно розширюють свою клієнтську базу, збільшують чистий прибуток.

На розвиток системи кредитування фізичних осіб впливають фактори, які можна поділити на наступні види: стимулюючі, регулюючі, гальмуючі. До стимулюючих чинників належать: розвиток банківської системи, інституційної структури, ступень розвитку інфраструктури реалізації товарів і послуг, підвищення життєвого рівня, наявність інформаційних ресурсів, вдосконалення платіжної системи. Поліпшення платіжної системи реалізується в розширенні безготівкових розрахунків, запровадженні сучасних технологій та засобів передачі інформації, швидкому та якісному обслуговуванні всіх учасників розрахунків та ін. Регулюючими чинниками є зміна нормативної та правової бази, різноманітність природних, економічних і соціальних характеристик окремих регіонів. До гальмуючих факторів, які впливають на розвиток системи кредитування, відносяться: відсутність розвиненої інституційної структури, зниження життєвого рівня населення, відсутність інформаційних ресурсів – сукупності елементів майнового, правового, організаційного характеру і стійких взаємозв'язків між ними, які забезпечують порядок створення і стабільного функціонування банківської системи [1].